

**Og Sulat dia sog gotow
Hibruanan**
**Og Piuna Talu' pa'ali sog
Sulat diasog gotow
Hibruanan**

Og sulat koni posungu' dia sog gotow Hibruanan nog poktanudanan ilan na dia ni Isukristu. Tibua, sabap sog kopokokunut nilan dia ni Isus, migdungag og sinsaan nilan bu og pokposakit dianilan nog boy'a'an posungu' ombagla og tanud nilan. Dadi, sa'an itu' og sulat koni pinoit dianilan po' bagun kopondolo'isogan ilan moglogaga bu mongandol. Og sinumulat koni, pindolo'isogan non ilan bianaan sog kopokpotantu non dianilan nog si Isukristu og motud nog Diwata, bu ion og kotontuan nog glam non sog pigdotu'an nog Mikpongong. Og gustalan non dun bianaan sog tolu ginis nog motud pa'ali dia ni Isus: 1) Si Isus og Bata' nog Mikpongong tidi sog donsama' asta sog da' kopus non. Ion motas pa dia sog polomolatasanan kitu' kobon nitu', bu dia sog moloikatanan kitu', bu minsan pa dia ni Muses. Po' ion og doksu'an nog pokpotampal pa'ali dia sog Mikpongong. 2) Si Isus, tinolu'an ion nog Mikpongong nog ion mogbolian asta sog da' kopus non. Ion motas pa dia sog glam nog duma boliananan. 3) Bu bianaan dia ni Isus, ain tumud dianon, motabang ilan tidi dia sog baya' nog dusa, bu dia sog gondok, bu dia sog pigboya'an

nog patoy. Po' si Isus og motas nog bolian sog glam non, og migbogoy nog tantu tabang bagun og gotow mogawon tidu sog bay'a' nog dusa. Og piginang nog bansa Hibru sog kopoktanud nilan nog kopomalias nilan nog dugu' nog potubu'on, sagya da itu' solianlian po' si Isus og kotumanan bu og kotontuan non.

Bu bianan dia sog pononggi'an pa'ali sog kopongandol nog mokogulanganan nog bansa Israel kobon nitu', og sinumulat koni, pingoningoni non dia sog ain tinumabuk na dia ni Isukristu nog popogonon nilan og tud nilan asta sog doksu'an. Bu si Isus og pogbontayan nilan bu poglogilingan nilan. Bu sumboy gogaan nilan minsan olo og sinsaan bu og posakit matong dianilan. Sog doksu'an nog libru koni, og pomali bu og pidonsama' tumalu'.

1. Dia ni Kristu kotongow og Mikpongong, 1:1-3.
2. Si Kristu labi pa kotas dia sog moloikatanan, 1:4-2:18.
3. Si Kristu labi pa kotas dia ni Muses bu dia ni Josua, 3:1-4:13.
4. Ondi' kolobian og baya' nog kopogbolian ni Kristu, 4:14-7:28.
5. Ondi' kolobian og baya' nog koposadan ni Kristu, 8:1-9:28.
6. Ondi' kolobian og kopomalias ni Kristu, 10:1-31.
7. Og kopongandol og bololaga' sog glam non, 11:1-12:25.
8. Og gluksadan nog gustalan, 13:1-25.

Og talu' nog Mikpongong pilatas bianan dia sog

Bata' non

¹ Og Mikpongong, tatap non na polotason og talu' non dia sog munaotowanen ta kobon nitu' bu migloginis og bianan non mokpolatas dun bianan sog polomolatasanan non.

² Tibua, og tang koni nog gimpusan na nog gondow, pilatas non na og talu' non dianita pibian dia sog Bata' non. Po' bianan sog Bata' non, piongon non og pigloban nog glangit bu glupa'an. Bu ion og tinondu' nog Mikpongong nog ion makod nog glam non.

³ Bu motongow dianon og silow nog kotas nog Mikpongong po' migbatuk ilan nog gasal. Bu ion og mikpopagon nog piongon bianan sog sagya talu' non. Bu dangan midoksu' ion imungoy nog gugas nog dusaanen nog gotow, minangoy ion sog glangit bu miningkud ion dia sog dapit sog glintu nog Mikpongong nog ion og Pogbaya' sog glam non.

Og kotas nog Bata' non

⁴ Dadi, og Bata' nog Mikpongong, inimung ion nog motas pa dia sog moloikataanan po' motas pa dianilan og ngalan koyon nog binogoy nog Mikpongong dianon.

⁵ Po' og Mikpongong, da' poktalu' dia sog moloikataanan non minsan sog sala kotow si'oy dianilan, nog ilan og gombata' non. Tibua, og Bata' non tinolu'an non nog,

"Ika og Bata' u.

Bu gondow koni miimung u nog Gama' mu."*
Bu miktalu' dosop ion ma' nini,

* **1:5 1:5** Salmu 2:7

"Akon, miimung u nog Gama' non
bu ion miimung nog Bata' u."[†]

⁶ Bu bila popongoyon non mokpuli' dini og Bata'
non sog glupa'an koni, nog ion mikuna sog glam
nog gombata'anan non, mikpodonsama' tumalu'
og Mikpongong nog,

"Sumboy ion og poktomuyon nog glam nog
moloikatanan nog Mikpongong."[‡]

⁷ Tibua, pa'ali sog moloikatanan koyon, misulat
dia sog Kitab og talu' nog Mikpongong nog,

"Og moloikatanan non mokodali' domikian da
mama' nog galu'. Og dodondagonanan
non mokodasig domikian da mama' nog
gliga' nog gapuy."[§]

⁸ Tibua, pa'ali sog Bata' non, misulat dosop dia
sog Kitab og talu' nog Mikpongong nog,

"O Diwata, og kopogdatu' mu kobon non, asta
sog da' kopus non. Bu og kopogokbit mu
sog pigotowan mu modulus.

⁹ Bu omba'is mu ain modulus nog polomotadon
bu molaton mu ain di' kitu' pia. Dadi, og
Mikpongong nog ion og poktomuyon mu, bianan
sog kolana non dianika nog glana nog gloliag,
piotas non pa ika nog labi a pa dia sog dumaanan
mu."^{*}

¹⁰ Bu miktalu' dosop ion nog,

"Ika og Pogbaya'. Bu tidu pa sog tolipunan, ika
og mikpongong nog pigloban nog glangit bu
glupa'an.

[†] **1:5 1:5** 2 Samuel 7:14 [‡] **1:6 1:6** Deuteronomy 32:43 [§] **1:7**

1:7 Salmu 104:4 ^{*} **1:9 1:9** Salmu 45:6-7

11 Bu ngon gondow non og glam non koyon mimung monda' na, tibua, ika ondi' a moksop. Bu og glam non koyon omputak da mama' nog ponopoton.

12 Bu lupi'on mu dosop mama' nog glogdoy. Bu suklian mu dosop mama' nog ponopoton. Tibua ika, ondi' a nododa' moksop po' ika da kobon non asta sog da' kopus non."†

13 Bu og Mikpongong, da' ion poktalu' sog minsan sala buk si'oy nog moloikatanan non nog ma' nog tinalu' non kitu' dia sog Bata' non nog,
"Ika, ingkud a dini sog glintu u asta imungon ku
og glam nog bantaaan mu nog gindogan
nog botis mu."‡

14 Dadi, bila ma' nitu' nog og Bata' non motas pa sog moloikatanan, olo gidoy buan og polosuku'an nog moloikatanan koyon? Ma' nini. Ilan koyon og sosoligananan nog Mikpongong bu dodondagonanan non nog di' ta motongow nog tumabang sog ain bogayan nog kotubu' nog da' kopus non.

2

Pongmohilat amu

1 Dadi, bila ma' nitu' og Bata' non koyon nog motas poma dia sog moloikatanan, sumboy pododungag og kotigbung nog pomikilan ta dia sog gustalan kitu' nog midongog ta po' bagun ita ondi' mosuoy dun.

2 Po' og gustalan kitu' nog pilatas nog Mikpongong dia sog moloikatanan non nog pisampot

† **1:12 1:12** Salmu 102:25-27 ‡ **1:13 1:13** Salmu 110:1

dia sog munaotowanen kitu', sumboy doda' kunutan. Po' simasima da' pokokunut dun, og polihala' dianon dumalan dia sog kohinangan non koyon.

³ Bu labi pa ditu', da'idun og pogolongan ta dun bila di' ta tomba'an og gustalan koni pa'ali sog mosolag nog tabang nog Mikpongong dianita. Po' og Kounutan ta nog si Isus, mikuna pa ion mogustal pa'ali sog kogawon nog Mikpongong dianita. Bu ain mikodongog nog gustalan non koyon, tinumaksi' ilan na dianita nog motud doda'.

⁴ Bu og Mikpongong si'oy tinumaksi' dosop dun bianan sog gingyata'anan non bu gininisan nog ginang non nog kosobu'sobu'. Bu diadia dianilan binogayan non nog ain kolegan nog Mikpongong nog kotoan nog tidu dia sog Mosigda nog Bolakat non.

Og mosolag nog tabang bianan dia ni Kristu

⁵ Dadi, og pogolongan ta koni pa'ali sog dunya kitu' nog pingimboguan nog posungu' na matong. Og Mikpongong, da' non uokiloy dia sog moloikatanan non og mogokbit dun, suga'id non, dia non inuakil sog gotow.

⁶ Po' ongon talu' dia sog Kitab nog ma' nini,
“Olo buan gidoy og gotow, nog pimikil mu poma?
 Bu olo buan gidoy dosop og sagyaotow
 koyon, nog pigipat mu poma?

⁷ Po' pibaba' mu kolongod dia sog moloikatanan.
Bu piotas mu ion, bu binogayan mu ion nog gadab,

8 bu inimung mu tanan ion mogbaya' dia sog glam non."*

Dadi, og ma'ana nog sinulat koyon, og gotow, inimung ion nog Mikpongong mogokbit dia sog glam non. Og ma'ana non, da'idun nog di' non pogboya'an. Saka numun koni, kona' da og sagyaotowanen koyon og mogbaya' dia sog glam non.

9 Tibua, mitongow ta na nog si Isus, nog ion mimung mibaba' kolongod dia sog moloikatanan bagun da bianan dia sog kosoliu non sog patoy, tulungon nog Mikpongong og glam nog gotowanen. Dadi sabap ditu', numun koni piotas na ion nog Mikpongong bu binogayan na ion nog gadab.

10 Po' og Mikpongong, bianan dianon bu sabap dianon miongan og glam non. Dadi, duma'it dianon nog imungan non si Isus mohurup bianan dia sog sinsaan non bu bagun dosop modakol gombata'anan nog Mikpongong og moit non dia sog kotas non. Po' si Isus og polonggawon dianilan tido sog dusa.

11 Dadi sa'an itu', ilan nog midulus, miimung salu ama' ilan nog mikpodulus kitu' dianilan nog ion non si Isus. Sa'an itu' ondi' ion mosipog mingalan dianilan nog pigilugan non ilan.

12 Po' ma' nini og talu' non dia sog Kitab, "Suksugan ku dia sog pigilugan ku og gininang mu bu songlitan ku ika dia sog piglumpukan nilan."†

* **2:8 2:8** Salmu 8:4-6 † **2:12 2:12** Salmu 22:22

¹³ Bu ngon dosop og talu' non nog ma' nini, "Akon, sumalig u dia sog Mikpongong."[‡] Bu miktaluu' ion dosop nog, "Koni u na bu dunut og gombata'an an kitu' nog binogoy nog Mikpongong dianakon."[§]

¹⁴ Dadi, og gombata'an an koyon nog pigolong non, ion non og gotowanen kitu' nog togo gungod bu togo dugu'. Bu si Isus si'oy, miimung dosop ion nog gotow ma' nilan. Po' sa'an miimung ion nog gotow po' bagun bianaan sog kobunu' dianon sog kudus, mogla'at si Kindagow dun. Po' si Kindagow togo baya' sog patoy.

¹⁵ Dadi, sa'an ma' nitu' po' bagun ain miulipon sog gondok nog patoy sog gobon nilan motubu', ompoluas ilan da ni Isus dia sog gondok nilan koyon.

¹⁶ Po' kona' da og moloikatanan og tinabang non, suga'id non, og dolanatanan ni Abraham.

¹⁷ Dadi sa'an itu', sumboy nododa' moktimaluy ion nog tantu gotow ma' nog pigilugananan non bagun da mimung ion nog bolian nilan nog motas nog molilolatoy bu kopongondolan dia sog ginang non dia sog Mikpongong po' bagun da kompunan og dusaanan nog gotowanen.

¹⁸ Dadi, sa'an ion og mokotabang sog ain pingyuba'an po' ion si'oy mikobian mosinsa sog gyuba'.

3

Si Isus motas pa dia ni Muses

[‡] 2:13 2:13 Isaya 8:17 [§] 2:13 2:13 Isaya 8:18

¹ Dadi, pigilugan ku sog tanud, nog ain sinumolabuk na dia sog gonggat nog Mikpongong sumakup sog pigdotu'an non, pomikil niu si Isus. Po' si Isus, ion og pipangoy nog Mikpongong dini sog glupa'an bu miimung dosop ion motas nog bolian dia sog tanud ta nog tinud ta.

² Bu kopongondolan ion nog Mikpongong, og tinumondu' dianon ma' dosop ni Muses nog kopongondolan dosop ion moginang nog polosuku'an non sog baloy nog Mikpongong, nog ion non ion og pigotowan non.

³ Tibua, og gotow nog polongimung nog baloy, og kopogadab dianon labi pa sog gadab dia sog ginimung non koyon nog baloy. Domikian dosop ma' nion si Isus og kopogadab dianon labi pa sog kopogadab dia ni Muses.

⁴ Po' bila og baloy og poglobitan ta, glam nog baloy sagya da inimung, tibua, og Mikpongong, ion og migimung nog glam non.

⁵ Dadi, si Muses kopongondolan. Ion og dodondagon nog Mikpongong kobon nitu' moginang dia sog baloy non. Bu ion og mikpolatas nog talu' nog Mikpongong nog tolu'on non sog binaya' nog gondow dia sog gotowanen.

⁶ Tibua si Kristu, ion og Bata' nog Mikpongong, bu kosoligan ion mogokbit nog baloy nog Mikpongong. Bu ita koni og baloy nog Mikpongong bila ompagon og tud bu dodomaan ta dianon.

Og podonsama' sog ain lumota' mongandol

⁷ Dadi, ma' nini og talu' nog Bolakat nog Mikpongong nog sinulat sog Kitab,

"Og Gondow Koni, bila midongog niu og talu' nog Mikpongong,

⁸ na' amu tokodoy nog di' amu tumud dun ma' nog munaotowanen kobon nitu' nog mingantu ilan dianon nog kobon nilan sog bonua kitu' nog mologon pogonongan. Po' sinulayan nilan ion ditu'."

⁹ Po' ma' long nog Mikpongong dun, "Sog solod nog pat pulu' ton sinulayan nilan akon minsan si'oy mitongow nilan bog olo bayu' nog ginang u dianilan.

¹⁰ Dadi, sa'an miglolingit u dia sog gotowanen koyon, bu mangka u tolu'oy dianilan nog ondi' ilan kosoligan kobon non, bu ompok ilan mokokunut dia sog dondagananan ku.

¹¹ Dadi sa'an itu', miglolingit u dianilan bu sinumpaan ku ilan nog ondi' ilan na doda' mokosolod sog gulolian ku kitu' bu dumuma dianakon mulali."*

¹² Dadi, pigilugan ku sog tanud, pokpotubud amu tokodoy bagun da da'idun dion niu nog di' tumud sabap sog molaton og pomikilan non nog boy'a'an kotolikudan non na tanan og Mikpongong.

¹³ Suga'id non, solian nog iningolanan pa og tang koni og Gondow Koni, sumboy mogdinalo'isogoy amu gondow gondow bagun da'idun dianiu mimung motogas pikilan non kobal nog glimbung nog Soitan.

¹⁴ Po' glam ta koni og duma ita ni Kristu bila di' ita da sumimoy sog pagon nog dodomaan ta dianon asta sog doksu'an.

* **3:11 3:11** Salmu 95:7-11

15 Po' ma' nini og sinulat kitu' dia sog Kitab, "Og Gondow Koni, bila midongog niu og talu' nog Mikpongong, na' amu tokodoy nog di' amu tumud dun ma' nog munaotowanen kitu' kobon nitu' nog mingantu ilan dianon."

16 Dadi, sima gidoy og pigolong kitu' nog mikodongog nog talu' nog Mikpongong nog saka mingantu ilan dianon? Og gotowanen kitu' nog mingantu dia sog Mikpongong, ion non ion og glam nog gotowanen kitu' nog pinulu'an ni Muses lumuas tidi sog bonua nog Ihiptu.

17 Bu sima gidoy og piglolingitan koyon nog Mikpongong nog pat pulu' ton gobon non? Og piglolingitan nog Mikpongong kitu', ion non dosop ion og gotowanen kitu' nog mikodusaa dianon, bu mikpomatoy ilan tanan sog bonua kitu' nog mologon pogonongan.

18 Ion non ion og gotowanen kitu' nog da' pokokunut, og sinumpaan kitu' nog Mikpongong nog, "Ondi' ilan na doda' mokosolod ditu' sog bonua u kitu' nog mokulali ilan bosia dun."

19 Dadi, sa'an da' ilan pokosolod sog bonua kitu' nog pulolian non dianilan, po' sabap sog kopongmungyas nilan.

4

Og pogulolian nog pigotowan nog Mikpongong

1 Bu asta pa sog numun koni da' poksop og pasad nog Mikpongong sog ain pigotowan non nog pulolian non ilan. Dadi, sumboy mokpotubud ita po' bagun da'idun dianiu og di'

mokodopot ditu' sog gulolian kitu' nog pinasad non.

² Po' ita si'oy ma' da nog munaotowanana kitu' kobon nitu' po' inustalan ita na nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia sog gulolian. Tibua ilan, dangan midongog nilan og gustalan kitu', da' nilan tobukoy nog boy'a'an miimung da' sagnat non dianilan po' da' ilan pongandol.

³ Tibua ita, ain og tinumud dun, mokosolod ita na ditu' sog gulolian kitu' nog pigolong nog Mikpongong. Tibua, pa'ali dianilan nog da' tud sog gustalan kitu', ma' nini og talu' nog Mikpongong dianilan,

“Sa'an itu' miglolingit u dianilan bu sinumpaan ku ilan nog di' ilan na doda' mokosolod sog gulolian ku kitu' bu dumuma dianakon mulali.”

Tinalu' non ma' nitu' po' sagad na bosia og gulolian non po' donsama' na midoksu' og glam nog piongan non.

⁴ Po' ngon og talu' non sog Kitab nog pa'ali sog kopitu ondow nog ma' nini, “Minulali og Mikpongong sog kopitu ondow non po' og glam nog ginang non midoksu' na.”*

⁵ Bu og talu' non sop nog milabit komun nog, “Ondi' ilan nododa' mokosolod sog gulolian ku bu dumuma dianakon mulali.”

⁶ Dadi, og munaotowanana kitu' nog mikuna pokodongog nog Gomba'is nog Guksugan kitu', minsan si'oy da' ilan pokosolod sog gulolian kitu' po' sabap sog da' ilan pokokunut nog talu' non,

* **4:4 4:4** Genesis 2:2

ngon da mokosolod sog gulolian non kitu' nog pigolong non.

⁷ Dadi, sa'an itu' og Mikpongong sinumosa' puli' nog tang, nog iningolanan non og tang koyon, og Gondow Koni. Po' tidu sog masa ni Muses kitu' nog miobon na nog ton, pilatas non og talu' non dia ni Dabid nog ma' nog milabit kitu' komun nog, "Og Gondow Koni, bila midongog niu og talu' nog Mikpongong, na' amu tokodoy nog di' amu tumud dun."

⁸ Bu si Josua, somo' mioit non ilan ditu' sog gulolian kitu' nog pigolong nog Mikpongong, da' na bosia poktalu' puli' og Mikpongong pa'ali sog len Gondow.

⁹ Dadi, og ma'ana nog pigolong non koni, og pigotowan nog Mikpongong, sagad na og gulolian nilan nog ma' nog kulali nog Mikpongong sog kopitu ondow non.

¹⁰ Po' minsan sima sumolod sog gulolian nog Mikpongong, mokulali ion sog ginang non mama' nog kulali nog Mikpongong kitu', dangan midoksu' og gininang non.

¹¹ Dadi, sa'an sumboy mogapas ita mampu' sog gulolian kitu' bagun da'idun sala kotow si'oy, og di' mokosolod nog sabap nog da' ilan pokokunut sog talu' nog Mikpongong mama' nog munaotowanen kitu' kobon nitu'.

¹² Po' og talu' nog Mikpongong totubu' bu bolokatan. Bu mokutong pa sog kalis, po' madal non tanan minsan olo sog tibuk nog kotubu' bu glimukud nog gotow, bu mosisig non og glegan bu dialom pikilan nog gotow.

¹³ Po' da'idun og gombuni sog Mikpongong. Og

glam non motampal dianon, bu kosunan non og glam non. Bu ion da og mongukum dianita sog glam nog kohinangan ta.

Si Isus og bolian nog di' kobotukan

¹⁴ Dadi bila ma' nitu', sumboy pohogoton ta og tanud nog tinabuk ta na. Po' ngon na og Kounutan ta nog boliananan nog di' kobotukan, bu ion numun koni ditu' na sog bubunglangit. Ion non ion si Isus, og Bata' nog Mikpongong.

¹⁵ Po' og Kounutan ta koyon nog boliananan, mololat sog gotowanen po' misabut non da og kibotangbotangan nog gotow nog mosompun pokodusa. Po' ion si'oy, kibianan non og glam nog gininisan nog pongyuba' nog domikian da ma' nog kopongyanguba' dianita. Tibua minsan ma' nitu', da' da ion koyuba'oy.

¹⁶ Dadi sa'an itu', sumboy ondi' ita na mogangan-galang mokpolani dia sog Mikpongong po' bagun non ita kololatan bu tulungan sog tang nog ngon kulang dianita.

5

¹ Po' pa'ali sop sog glam nog boliananan nog salu bansa ta nog Hudyu, og kounutan nilan, pimili' tidu sog pakasiotow nilan bu ion tinondu' nog mongingolot dia sog gotowanen sog Mikpongong pa'ali sog peginangon dia sog kinodiwata. Mogbogoy ion nog bogoy bu og pomalas nog dusaanan nog gotowanen.

² Bu ion moto mololat sog ain gotowanen kitu' nog mikodusa nog saka da' nilan bosia tiboba'oy, po' ion si'oy og sagyaotow da nog mokodusa.

3 Sa'an itu', ion si'oy sumboy momalas dosop nog dili dusaan non, bu asta dosop nog pakasiotow non.

4 Og polosuku'an koni nog bololaga', di' non ompomili' og dili glawas non, suga'id non, og Mikpongong og momili'dun, mama'nog kopomili' non dia ni Aron kobon nitu'.

5 Ma' nitu' dosop si Kristu, kona' non og dili mimili' nog polosuku'an non koyon nog bololaga' nog boyan miimung ion og Kounutan nog boliananan. Suga'id non, binogoy dianon nog Mikpongong og polosuku'an non koyon po'miktal' og Mikpongong dianon nog,

"Ika og bata' u. Bu gondow koni miimung u nog
Gama' mu."*

6 Bu ma' nini dosop og talu' nog Mikpongong nog sinulat,

"Og kopogbolian mu da' kopus non, og sinumingkot dia sog kopogbolian ni Melkisedek."†

7 Bu sonuk pa ni Isus mogonong dini sog glupa'an koni, migyakin ion sog Mikpongong dunut guakol non. Po' og Mikpongong da mokatabang dianon sog kopatoy non. Bu midongog da og gyakin ni Isus kitu' po' sabap sog ion mikpobaba' bu sinumangkan dia sog Mikpongong.

8 Po' minsan ion og Bata' nog Mikpongong, sabap dia sog sinsaan non, misabut non da bog olo og doksu'an nog kopokokunut non dia sog Mikpongong.

* **5:5 5:5** Salmu 2:7 † **5:6 5:6** Salmu 110:4b

⁹ Bu dangan mihurup na ion, miimung ion nog tabang nog da' kopus non dia sog ain mokokunut kitu' dianon.

¹⁰ Bu tinalu' nog Mikpongong nog ion nododa' og Kounutan nog boliananan, og sinumingkot dia ni Melkisedek.

Sumboy pohogoton ta og tud ta sog motud

¹¹ Modakol pa bosia og glegan ku mogustal dianiu pa'ali dia ni Melkisedek. Tibua mologon ustalon, po' mama' nog di' amu mokosabut.

¹² Po' miobon amu na pokponadan. Do'itan na bosia nog mokopokpanad amu na, saka sumboy amu poma pokponadan nog tolipunan nog pokponadon pa'ali sog talu' nog Mikpongong. Dadi, sa'an bila ma' nitu', mama' amu pa nog gombata' kitu' nog sumboy pokpinumon pa nog gatas po' di' pa ilan mokosuku kuman nog piboksa.

¹³ Dadi, ain sumboy pa og gatas pokpinumon dianon, og bata' pa ion nog da'idun pa sabut non pa'ali sog kodulusan.

¹⁴ Po' og piboksa koyon, og ma'ana non, ain gustalan kitu' nog mokodalom pa'ali sog talu' nog Mikpongong. Ma' nion koyon dia gomitoy sog ain kosoligan na og pikilan non. Po' bianne sog kogamit nilan dun kobon non, kosunan nilan bog olo og molaton otawaka og gomba'is.

6

¹ Dadi, sumboy dungagan ta ain mikuna kitu' ponadon dianita pa'ali dia ni Kristu, mangka ta sukpatoy moganad nog ain mokodalom kitu'

nog gustalan pa'ali dianon bagun og kopongan-dol ta dianon dumalom. Bu di' ta sumboy pokpuli'puli'on mogustal og mikuna kitu' nog gustalan. Og gustalan koni nog pigolong pa'ali dia sog kotolikud ta sog kohinangan kitu' nog da' sagnat non mangka ita tud dia sog Mikpongong.

² Bu og gustalan pa'ali sog kopogbunyag, bu og gustalan pa'ali sog kopondopon sog gotow nog bogu tabuk, bu pa'ali dosop dia sog kopotubu' nog tidu sog patoy, bu og kopomolihala' nog Mikpongong asta sog da' kopus non.

³ Suga'id non, sumukpat ita na moganad nog modalom kitu' nog pogonadan, bila baya' da nog Mikpongong.

⁴ Po' ain mikosun na nog motud, bu ain og minanam non na og popia nog miktidu dia sog Mikpongong, bu ain misunu' na kobogoyoy nog Mosigda nog Bolakat nog miktidu sog Mikpongong nog saka, tinibaba' nilan tumolikud og kotabuk nilan dia sog Mikpongong, ondi' na moksud og pikilan nilan kitu'.

⁵ Bu kisunan nilan na bosia og koba'is nog talu' nog Mikpongong. Bu mitongow nilan dosop og Bolakat nog Mikpongong nog mokpotintul dianilan sog boloma'dinglag

⁶ nog saka, tiboba'on nilan tumolikud og glam nog kibianbianan nilan kitu' dia ni Kristu, ondi' nododa' moksud og pikilan nilan mokpuli'. Po' og ma'ana non, sabap sog kopomungyas nilan koyon, domikian da nog ma' nog bunu'on nilan mokpuli' sog kudus og Bata' nog Mikpongong, bu domikian dosop nog puli'an nilan ion mokposi-pog dia sog kodokolan nog gotow.

⁷ Po' ita, domikian da mama' nog glupa' kitu' nog pipia nog Mikpongong nog kobon non motosop nog dupi' boyan nog mosubuk pomulan dun nog mogamit nog ain sinimpanan dun.

⁸ Tibua, bila ngon og glupa' nog og tumubu' dun sagya da og sigbot, bu og sigbot koyon nog dugion, og glupa' koyon, da'idun og sagnat non. Minsan tanan itu', gomonsunoy og glupa' koyon sumpaan nog Mikpongong bu og doksu'an non, lo'aton bianan sog gapuy.

⁹ Dadi, pigilugan ku nog kololaman ku, minsan ma' nini' og talu' nami, kosunan nami nog kona' da nog ma' nion og doksu'an niu. Po' motongow dianiu og koba'is nog kohinangan niu nog dumalan dia sog kogawon niu dia sog dusaanan niu.

¹⁰ Og Mikpongong di' mogbigya'. Dadi, di' non nododa' kolingawan og kohinangan niu bu og kolalam niu dianon bianan sog kotabang niu kobon non sog pakasi niu poktanud.

¹¹ Dadi, og kolegan ku bosia dianiu, og glam niu, mansing amu mogapas tumud sog Mikpongong asta sog doksu'an, bagun motuman og pigdodomaan niu kitu' dianon.

¹² Po' ompok u nog motonop amu mongandol. Suga'id non, kolegan ku nog moglogiling amu tanan dianilan nog bianan sog kopongandol nilan dia ni Isus bu dunut ompayat ponutus nilan, mokopomusaka' ilan nog glam nog pinasad kitu' nog Mikpongong.

Motuman doda' da og pinasad nog Mikpongong

13 Po' kobon nitu', og Mikpongong sinumapa dangan mikpasad ion dia ni Abraham. Og dili ngalan non og ginamit non sog kopoulosan non koyon po' da'idun lual motas pa dianon.

14 Bu ma' nini og pasad non dia ni Abraham, "Popiaon ku nododa' ika. Bu podokolon ku og dolanat mu."*

15 Dadi sa'an itu', si Abraham da' kotonop mogbagad nog pinasad kitu' dianon. Bu tinuman da dianon nog Mikpongong.

16 Po' og gotow bila sumapa, sumboy ngon nododa' og gomiton non nog ngalan nog motas pa dianon, po' sumboy ngon nododa' og motas pa dianon og mokotaksi' dun bagun da da'idun og susion dun.

17 Dadi sa'an og Mikpongong, dangan mikpasad ion, sinopaan non, po' kolegan non dun, mosabut tokodoy nog pangkataanan ni Abraham nog ondi' nododa' moksop og tuyu non. Sa'an itu', sinumapa ion.

18 Dadi, sa'an ma' nitu' og gininang nog Mikpongong bagun da dua' gnis nog taksi' nog di' moksop nog ma' nini, og talu' non bu og kopoksapa non. Po' ondi' nododa' mogloput og Mikpongong. Dadi, ita, ain og miktabang kitu' dianon, motes ita tokodoy mokpopagong nog dodomaan ta nog binogoy non dianita.

19 Bu og dodomaan ta koyon nog ompagon, pinonggi' dia sog sinipit nog bolangoy nog misodang tokodoy. Po' og ma'ana non, bagun da dosop og pikilan ta ondi' manud po' ompagon

* **6:14 6:14** Genesis 22:17

na og dodomaan ta dia sog Mikpongon. Bu sabap sog dodomaan ta koyon, miimung da nog mokobian ita na sog bolot koyon mangoy ditu' sog dialom nog pogonongan nog Mikpongon

²⁰ po' ditu' da si Isus. Ion og miguna dianita mangoy ditu' mongingolot dianita sog Mikpongon po' ion og Kounutan nog boliananan asta sog da' kopus non, og sinumingkot dia ni Melkisedek.

7

Og bolian nog si Melkisedek

¹ Si Melkisedek, ion non og Datu' kitu' sog bonua nog Salem, bu ion og bolian nog miktamuy sog Diwata nog Di' Kolobian. Bu dangan minuli' si Abraham tidu non gubaton og pat kotow kitu' nog datu', linumpak ion ni Melkisedek mangka non popiaoy si Abraham.

² Bu migbogoy si Abraham dia ni Melkisedek nog kosopulu' bahagi' nog galap non kitu' nog tidu sog pogbunu'an. Po' og ma'ana nog ngalan ni Melkisedek koyon, ion og datu' nog kodulusan. Bu og ma'ana nog datu' nog Salem koni, ion og datu' nog kotikna' po' og Salem koni, og ma'ana non og kotikna'.

³ Tibua, da'idun misulat pa'ali dia sog gina'ama' non, otawaka sog kobata' dianon, otawaka minsan og pangkat non, otawaka sog kopatoy non. Dadi, ion miimung mama' nog Bata' kitu' nog Mikpongon po' og kopogbolian non minonayun asta sog da' kopus non.

⁴ Tontong niu polo'ma bog andun doda' ion kotas po' minsan si Abraham, og mogulang ta

kitu' kobon nitu', migbogoy pa dianon nog laga'
nog sopulu' bahagi' nog gakod nog mialap non
kitu' dia sog pogbunu'an.

⁵ Bu sog botad ta nog bansa Hudyu, og bo-
liananan sumboy og pangkat da ni Apu' Lebi.
Bu sumboy dosop kobogayan ilan nog salu bansa
nilan nog sopulu' bahagi' nog galapanan nilan,
minsan si'oy salu pangkat ilan ni Abraham.

⁶ Tibua, og kopogbolian ni Melkisedek, onda'
dia miktidu sog pangkat ni Lebi saka, tinabuk
non da og bogoy kitu' nog kosopulu' bahagi' tido
sog galap ni Abraham mangka non popiaoy si
Abraham nog ion bogayan nog pasadanan nog
Mikpongong.

⁷ Tibua og motud, ion og migbogoy nog popia,
motas pa dia sog kibogayan dun.

⁸ Pa'ali sog pangkatanan kitu' ni Lebi nog bo-
liananan, binogayan ilan nog kosopulu' bahagi'
kitu' nog saka matoy ilan da. Tibua, pa'ali dia ni
Melkisedek, binogayan dosop ion nog kosopulu'
bahagi' nog saka ion totubu' nog ma' nog sinulat
dia sog Kitab.

⁹ Dangan binogoy ni Abraham og kosopulu' ba-
hagi' non kitu' dia ni Melkisedek, mama' dosop
ni Lebi nog mikopogbogoy nog kosopulu' bahagi'
non dia ni Melkisedek. Saka og pangkatanan
si'oy ni Lebi, mikotabuk dosop nog kosopulu'
koyon nog miktidu dia sog gotowanen.

¹⁰ Po' sog kopoglumpak ni Abraham kitu' ilan
ni Melkisedek, midukakit da si Lebi dun minsan
si'oy da' pa sibon bota'oy.*

* **7:10 7:10** Si Lebi og gapu' ni Abraham.

11 Dadi, og botad nog binogoy dianita nog bansa Hudyu, pibian sog kopogbolian nog pangkat ni Lebi. Tibua, somo' modulus og gotowanen bianan sog kopogokbit nog boliananan kitu', da'idun na bosia og len bolian nog mama' nog kopogbolian nog sinumingkot kitu' dia ni Melkisedek. Di' na bosia mosop og kopogbolian nog pangkat ni Lebi kitu' nog si Aron.

12 Dadi, bila suklian og kopogbolian, sumboy suklian dosop og botad.

13-14 Og pigolong ta koni, og Kounutan ta. Po' kosunan ta nog si Isus kona' og pangkat ni Lebi, suga'id non, og pangkat ion ni Juda. Bu da'idun tanan og duma pangkat non mipili' mogbolian. Po' dangan miktalu' si Muses pa'ali sog boliananan kitu', da' non tanan kolabit og pangkat ni Juda.

Og len bolian nog mama' ni Melkisedek

15 Dadi og piktal' ta koni, mitampal na tokodoy po' tinumua' na og len bolian mama' ni Melkisedek.

16 Po' og kopogbolian non onda' sukpat sog polomotadon nilan kitu' kobon nitu' nog sumboy og pangkat ni Lebi og mogbolian. Suga'id non, sabap sog Bolakat non, di' ion matoy mokpuli' po' og kotubu' non asta sog da' kopus non.

17 Po' og talu' nog Mikpongong nog sinulat sog Kitab nog,

"Ika og bolian nog da'idun kopus non, bu sinumingkot a dia sog kopogbolian ni Melkisedek."

¹⁸ Dadi og botad kitu' tagna' pa'ali sog kopogbolian, ondi' na itu' kunutan po' kulang pa, bu da' na potugyuau dun.

¹⁹ Po' og botad kitu' nog pilatas dia ni Muses, ondi' modulus og gotowanen dun. Dadi, numun koni ngon na og labi pa ditu' og dodomaan ta nog boy'a'an mokopokpolani ita na dia sog Mikpongong.

²⁰ Bu og kopogbolian non pibian sog sapa nog Mikpongong dianon. Po' og duma boliananan kitu' nog pangkataanan ni Aron, da' ilan sopaoy dangan migbolian ilan.

²¹ Tibua, dangan migbolian si Isus, sinopaan ion nog Mikpongong nog ma' nini,
"Akon og Pogbaya', sinopaan ku nog ika og bolian nog da' kopus non. Bu og pikilan ku ondi' nododa' moksop."†

²² Bu sabap sog sapa nog Mikpongong kitu' dianon, miimung tanan si Isus og tanda' nog pagon nog pasad nog ombo'is pa sog koposadan kitu' sog tagna'.

²³ Bu og boliananan kitu' sog tagna', moksuk-patsukpat og kopogbolian nilan po' matoy ilan da.

²⁴ Tibua, si Isus motubu' nog da' kopus non bu da'idun na lumual sumukpat mogbolian dianon.

²⁵ Dadi, sa'an itu' mokotabang tokodoy sog gotowanen tidu sog dusa nilan ain tinumud dia sog Mikpongong bianan dianon po' ion kobon non totubu' asta sog da' kopus non. Bu ion og mongingolot dianita sog kopokpolani ta dia sog Mikpongong.

† **7:21** **7:21** Salmu 110:4a

²⁶ Dadi, da'idun lual og motas nog bolian og mokotoktub nog glam nog kulang ta lual da si Isus. Po' di' ion kotongowan nog di' pia, bu da'idun kulang non bu dusa non, bu ion mipolen dia sog bolodusaon, bu piotas na ion ditu' sog bubunglangit.

²⁷ Bu di' ion ma' nog duma kounutan nog boliananan kitu' nog sumboy momalas ilan gondow gondow nog pomalas sog dusa nilan, bu og dusa nog pakasiotow nilan. Po' si Isus ondi' na momalas puli' po' insan non da polasoy og dili glawas non bagun da og glam nog gotow mogawon tidu sog dusaanan nilan.

²⁸ Dadi, sog botad kitu' nog pilatas dia ni Muses kobon nitu', pa'ali sog kopomili' nog kounutan nog bolian, og sagyaotow da nog bakan pokodusa. Tibua, og pasad kitu' nog Mikpongong nog mibinaya' pa sog dan Botad kitu', sinopaan non og kopili' non nog Bata' non nog ion og Kounutan nog boliananan po' mihurup na ion asta sog da' kopus non.

8

Si Isus og bolian ta nog di' kobotukan

¹ Dadi, ma' nini og titik nog poktolu'on ta koni. Ngon na og Kounutan nog boliananan ta nog miningkud na ditu' sog glangit dia dapit sog glintu nog gingkudan datu' nog Pogbaya' nog di' kobotukan.

² Bu dia ion miginang sog sungu'an nog Mikpongong, dia ion sog tantu Poktomuyan

nog inimung nog Pogbaya' nog kona' sagya kimungan nog gotow.

³ Bigya' non, og kounutan nog boliananan dini sog glupa'an koni, og binogoy nog ginang dianilan, og moguakil nog kosopulu' bahagi' nog tidu sog gotowanana, bu momalas nog potubu'on dia sog Mikpongong. Dadi, og pogolongan ta koni nog Kounutan nog boliananan ta, sumboy ion si'oy, ngon dosop og guokilon non dia sog Mikpongong.

⁴ Tibua, somo' og kopogbolian non sagya da dini sog glupa'an, ondi' na ion mogbolian po' ngon da og boliananan nog lumual pa dianon, ion non og pangkatanan ni Lebi nog mogbogoy ilan nog bogoyanan nilan nog unuton nilan og dondag an kitu' nog pilatas dia ni Muses kobon nitu'.

⁵ Bu og Baloy koyon nog Poktomuyan nilan sagya da og glogyawan otawaka nuni nog tantu Poktomuyan kitu' ditu' sog sungu'an nog Mikpongong. Dadi, sa'an itu' pidonsama' tumalu' nog Mikpongong dia ni Muses kobon nitu' dangan posungu' ion mogimung nog Poktomuyan nilan kitu' nog tagna'. Po' ma' long nog Mikpongong dun dianon, "Unut nika tokodoy og pitongow u kitu' dianika komun dini sog bulud koni."*

⁶ Tibua sog numun koni, og ginang nog kopogbolian nog binogoy na dia ni Isus, motas pa tokodoy dia sog duma boliananan kitu'. Bu og kopongingolot non dia sog gotowanana pa'ali dia sog bogu koposadan kitu', motas pa tokodoy dia sog koposadan kitu' tagna'. Po' og pasadanan sog

* **8:5 8:5** Exodus 25:40

bogu koposadan kitu', molongas pa tokodoy dia sog pasadanan sog tagna' koposadan kitu'.

⁷ Po' somo' da'idun kulang nog tagna' koposadan kitu', da'idun na bosia og bogu koposadan.

⁸ Po' og Mikpongong, sinila' non og pigotowan non kitu' kobon nitu'. Ma' long non dun,

"Ngon da gondow non nog mogimung u puli' nog bogu koposadan nami dia sog pangkatanan ni Israel bu asta sog pangkatanan ni Juda.

⁹ Og bogu koposadan koyon nog imungon ku, di' na mama' nog koposadan nami kitu' nog mokogulanganan nilan kitu' nog, dangan inagak u ilan lumuas tidiu sog bonua nog Ehiptu, da' ilan poktantu mogunut sog koposadan nami kitu'. Dadi, sa'an itu' potiangon ku ilan.

¹⁰ Bu ma' nini og bogu koposadan nog imungon ku puli' dia sog pangkatanan ni Israel, ma' long nog Pogbaya' dun, ngon gondow non, togu'on ku og botad u dia sog pomikilan nilan, bu sulaton ku dosop dia sog pusung nilan. Dadi, miimung nog akon na og Diwata nilan bu ilan miimung nog pigotowan ku.

¹¹ Dadi, bila matong na og gondow koyon nog pogolongan ku, da'idun na sumboy mogustal dia sog pigilugananan bu asta sog dumaanan nog sumboy nilan kilolaan og Pogbaya'. Po' kisunan na nog glam nilan bog sima u tidiu sog glibun laki bu asta sog bata' mogulang dianilan.

¹² Po' ompunan ku na og kohinangan nilan nog molaton, bu poksolingawan ku na og dusaanan

nilan.”[†]

¹³ Dadi, sa'an og koposadan kitu' iningolanan nog Mikpongong nog bogu koposadan. Bu sabap ditu' og dan koposadan kitu' miboluba na. Po' di' mobon, ain og miboluba na bu og da' na potugyan dun, mawa' na.

9

Og dan Botad pa'ali sog kopoktamuy

¹ Og koposadan kitu' tagna', ngon og po'atan dia sog Botad pa'ali sog kopoktamuy nilan bu pa'ali dosop sog Poktomuyan nilan dini sog glupa'an nog inimung nilan.

² Og ginimung nilan nog Poktomuyan, og donding bu gatop non koyon og tulda. Bu binolot ion bagun mimung nog dua' buk dugu. Bu og bolot koyon og modikpol nog ponopoton. Og dugu non kitu' sog glowasan ngon poktutudan nog glansuk bu og glomisahan nog poktogi'an nilan nog pan nog uokilon nilan dia sog Mikpongong. Bu og dugu koyon iningolanan nog dugu nog mosigda.

³ Bu og kodua' dugu kitu' sog sobola' nog bolot koyon, iningolanan og dugu nog landu' kosigda.

⁴ Og dugu koyon, ngon og glomisahan nog bulawan nog poktutungan nog komangyan dun. Bu sog dialom nog dugu koyon ngon og kaban dun nog miputus nog bulawan nog iningolanan Kaban nog Koposadan. Dion tinagu' og bata'bata' sibulan nog bulawan nog tinogu'an nog pan kitu' nog iningolanan og mana. Bu tinagu' dosop sog kaban kitu' og tagad ni Aron nog minubil

[†] **8:12 8:12** Jerimaya 31:31-34

kobon nitu'. Bu ditu' dosop tinagu' og dua' buk papan nog batu nog sinulatan nog sopulu' dondagananan nog Mikpongong.

⁵ Dia inuntul sog ganob nog kaban koyon og dua' buk glodawan nog manusia' kitu' nog miksosungu'oy. Po' ilan og tontongan nog dion og kotas nog Mikpongong. Bu mansing sog tondong nog gokpak nilan og iningolanan nilan nog poktiduan nog Glolat nog Mikpongong. Dadi, dion ta na potomanoy og gustalan ta dun pa'ali sog mama' nion koyon.

⁶ Dadi, bila mogusoyusoy na mokpa'at og glam nog glangkapanan, gondow gondow og boliananan sumolod na sog tigana' dugu kitu' nog mosigda moginang nog polosuku'an nilan.

⁷ Tibua, og kounutan da nog boliananan og mokosolod sog dugu kitu' nog landu' kosigda bu insan da solod ditu' sog soton. Bu bila sumolod ion ditu', sumboy mogoit ion nog dugu' nog gomiton non sog pomalas sog dusaan non bu sog dusaan nog glam nog gotowanano nog miinang nilan nog da' nilan kosunoy.

⁸ Og ma'ana nion, og Bolakat nog Mikpongong og mikpodolag dun. Po' sa'an ma' nitu' kopokpa'at nog duguanan koyon po' solian pa nog ngon og bolot nog dugu koyon, da'idun mokangoy sog dugu koyon nog landu' kosigda.

⁹ Po' ma' nitu' og pononggi'an numun koni nog ma'ana non, ondi' mokugas nog dialom pikilan sog ain miktamuy, og bogoy nilan kitu' nog kosopulu' bahagi' bu og pomalas nilan kitu' dia sog Mikpongong.

¹⁰ Po' og kopoktamuy nilan koyon dia sog

Mikpongong, solianlian da, ma' nog gininisan nog gli'inan pa'ali sog pongonganon, sog pong-inumon, bu sog kopongugas nilan. Po' ma' nitu' og kopoginang nilan dun asta sog matong gondow kitu' nog spon na nog Mikpongong og kopoktamuy nog gotowanana dianon.

Og bogu Botad pa'ali sog kopoktamuy

¹¹ Dadi dangan minatong na si Kristu, ion na og Kounutan nog boliananan, og pogaid nog gomba'is kitu' nog bogu kopoulosadan. Po' binianan non na og dugu kitu' nog mosigda nog omba'is pa tokodoy sog kimungan nog sagyaotow. Po' og dugu kitu' onda' kodukakit sog kopongan nog dunya koni.

¹² Bu dangan sinolod non og dugu kitu' nog mosigda, linandan non dosop sumolod og dugu kitu' nog landu' kosigda. Bu da' na ion pogoit nog dugu' nog kambing bu sapi' nog pomalas non, suga'id non, og dili dugu' non na og pimalas non dia sog Mikpongong. Bu insan non da solokey. Po' bianan ditu' migawon non na ita asta sog da' kopus non tidu sog dusaanana ta.

¹³ Ain gotowanana kitu' nog ponumpilian, pisikan ilan nog dugu' nog kambing bu dugu' nog sapi', bu sigwagan ilan nog gabu nog nati nog sapi' nog tinutung po' bagun ilan na di' ponumpilian. Og ma'ana non, ma' nitu' og pogbotadon nilan bila kiugasan ilan na.

¹⁴ Dadi, bila ma' nitu' da og kugasan nog dugu' bu gabu nog potubu'on koyon, labi pa dion og kugasan nog dugu' ni Kristu. Po' bianan sog Bolakat nog Mikpongong nog sampoyumul,

inuakil non og dili glawas non sog Mikpongong
nog da' sala' non po' bagun non kolonu'an
og dialom pikilan ta sog kohinangan ta kitu'
nog mogdoksu'an sog patoy bagun ita dosop
mokopoktamuy sog tantu Diwata.

15 Dadi, sa'an itu' si Kristu mingalingolot dia
sog bogu koposadan kitu' bagun da ain inonggat
nog Mikpongong sumakup sog pigdotu'an non bu
mikokunut sog gonggat non, kobogayan ilan nog
popia kitu' nog da' kopus non, nog pinasad nog
Mikpongong. Po' sa'an kobogayan ilan nog popia
kitu', sabap sog kopatoy ni Isus, bu miimung og
glokat dianilan tidu sog dusaan nilan kitu' nog
miinang nilan sog masa pa nog dan koposadan
kobon nitu'.

16 Po' ibalat da sog gotow nog momusaka',
sumboy mitintu og pomusoka'an non koyon nog
minatoy doda', mangka pa kobogoy dianon og
pusaka' non koyon.

17 Po' og botad, taman da nog ondi' matoy
poguna og pimusoka'an non koyon, ondi' non
nododa' malap nog pusaka' koyon. Sumboy da
matoy pa poguna mangka si'oy kobogoy dianon
og pusaka' koyon.

18 Domikian dosop ma' nitu' og dan koposadan
kitu'. Da'idun dasig non bila da'idun og dugu'
dun.

19 Ma' nitu' og kopoginang ni Muses dun dan
gan pinulonag non og glam nog dondaganganan
kitu' nog tidu sog dan Botad nog binogoy nog
Mikpongong dia sog bansa Hudyu kitu'. Inalap
non og dugu' nog nati nog sapi' bu og dugu' nog
kambing nog ginompu'an non nog tubig mangka

non pisikoy sog libru kitu' nog sinulatan nog botad bu asta sog glam nog gotowanen kitu'. Pokpisik non dun og polopos, og ngalan non og hisop, bu ginamit non dosop og bombul nog bilibili nog tinina' nog gompula.

²⁰ Bu mangka non tolou'oy sog gotowanen, "Og dugu' koni, og gindanan nog popagon nog koposadan nog Mikpongong nog dinondag non mogunut dianita."*

²¹ Domikian dosop ma' nitu' kopisik non nog dugu' ditu' sog piglumpukan nilan kitu' bu asta sog glam nog polongkapananan koyon nog poglogomiton nilan sog kopoktamuy nilan dia sog Mikpongong.

²² Po' ma' nitu' nododa' og botad nog pilatas dia ni Muses kobon nitu' nog moglamlam kugasan nog dugu' og glam non. Po' taman da da'idun og dugu' nog mogula', di' nododa' kompunan og dusaanan.

²³ Dadi, glam nog polongkapananan kitu' nog sagya da bantuk nog kotontuan non ditu' sog glangit, sumboy doda' kugasan nog pomalas nog ma' nion koyon. Tibua, og kotontuan non kitu' nog ditu' sog Mikpongong, sumboy nododa' ngon og pomalas nog bololaga' pa dion sog ma' nion koyon.

²⁴ Po' da' solod si Kristu sog dugu kitu' nog mosigda nog sagya da kimungan nog gotow, po' og kimungan nilan koyon og sagya da og bantuk. Suga'id non, dia ion sinumolod sog pogonongan nog Mikpongong, po' numun koni ion ditu' na sog

* **9:20 9:20** Exodus 24:8

sungu'an nog Mikpongong mingingolot dianita.

²⁵ Tonton, og kounutan nog boliananan nog bansa Hudyu, bila sumolod ion sog dugu kitu' nog landu' kosigda, sumboy mogoit ion nog dugu' nog kona' non dili dugu'. Tibua si Kristu, da' ion solod ditu' mokpuli'puli' momalas nog dili dugu' non.

²⁶ Po' somo' ma' nitu', og ma'ana non, tatap buan ion posinsaon tidu pa sog kopokpongong nog dunya. Suga'id non, sog numun koni, og gimpusan na nog gondow, insan da ion angoy dini mangka non imungoy nog pomalas og dili glawas non bagun non da mawa' og glam nog dusaanan.

²⁷ Po' sumboy glam nog gotowaninan insan da patoy sabap sog dusa, bu tubus nitu' ukumon ilan nog Mikpongong.

²⁸ Domikian da ma' nion si Kristu, insan da ion bunu'oy po' inimung ion nog pomalas bagun non da mawa' og dusaanan nog gotowaninan. Bu ngon gondow non nog mokpuli' ion dini sog glupa'an, tibua, kona' po' mokpuli' ion dini sabap sog dusa. Suga'id non, ongoyon non doksu'oy og tabang non sog ain migbagad kitu' dianon.

10

Og kopomalas nog dan Botad kitu' solianlian da, tibua, og kopomalas ni Kristu moksampoyumul

¹ Og dan Botad kitu' nog bansa Hudyu sagya da og glogyawan nog gomba'is kitu' nog posungu' matong. Kona' pa itu' og kotontuan non. Dadi sa'an itu', ondi' da kugasan og dusaanan nog

gotowan'an dun nog ain moleg bosia mokpolani tumamuy dia sog Mikpongong. Po' tonton ion non da og kopomalas nilan.

² Po' somo' kiugasan ilan na dun, lumota' ilan na bosia momalas. Po' og ma'ana non, kiugasan na buan og dusaanan nilan bu di' ilan na komotudan nog ngon og dusaanan nilan.

³ Tibua, og pomalas nilan kitu' nog tonton og mokpopikil dianilan nog ngon da og dusaanan nilan.

⁴ Po' bila sagya da og dugu' nog sapi' otawaka og dugu' nog kambing og gimungon nog pomalas, ondi' nododa' mokawa' nog dusa.

⁵⁻⁶ Dadi sa'an si Kristu, sog kangoy non dini sog glupa'an, miktalu' ion sog Mikpongong,

"Kona' da bosia og pomalas otawaka og bogoy nog gotowan'an og kolegan mu. Bu ondi' a kosu'atan dun og pomalas nilan koyon nog tutungon nilan og tibuk nog sapi', otawaka pomalas nilan koyon nog mokawa' nog dusa. Tibua, kisunan ku na nog sinimpanan mu akon nog glawas nog ma' nog glawas nog gotow.

⁷ Dadi, sa'an mokopoktal' u dun nog, 'Koni u na, O Diwata. Sa'an minangoy u dini, po' tumanon ku og glegan mu nog sinulat pa'ali dianakon dia sog dan Botad kitu'. '**

⁸ Dadi, olo gidoy ma'ana nog piktal' non kitu'? Sog tigana', long non dun, "Kona' da pomalas bu og bogoy nog gotowan'an, otawaka og pomalas nog pimalas nilan sabap sog dusaanan nilan,

* **10:7 10:7** Salmu 40:6-8

otawaka og pomalas nilan koyon nog monutung og kosu'atan ion dun." Sa'an itu' ininang nilan nog ma' nitu' po' sabap sog kopokokunut nilan nog dan Botad kitu' nog pilatas ni Muses.

⁹ Tubus nitu', tinalu' non nosop nog, "Koni u na. Sa'an minangoy u dini po' tumanon ku og glegan mu kitu' dianakon." Dadi og ma'ana non, sinuklian non na og botad kitu' pa'ali sog kopokpomalas. Po' og glam nog pomalas kitu', si Kristu og ganti' dun.

¹⁰ Sabap sog kopokokunut ni Kristu sog glegan nog Mikpongong, og glam ta, milonu' ita na tidu sog dusaanan ta bianaan sog insan non da polasoy og dili glawas non.

¹¹ Bu gondow gondow glam nog boliananan kitu' nog bansa Hudyu, mindog ilan mogenang nog polosuku'an nilan sog kopoktamuy nilan. Bu kobon non pokpuli'puli'an ilan mogenang og pomalas nilan kitu' nog saka, ondi' da mokawa' nog dusaanan nog gotowanen.

¹² Tibua si Kristu, insan non da polasoy og dusaanan nog kipolasan na dun asta sog da' kopus non mangka ion ingkud dia dapit sog glintu nog Mikpongong.

¹³ Tidu ditu', bogadan non nog sosuku og bantaanan non mimung nog gindogan nog botis non.

¹⁴ Dadi og ma'ana non, bianaan sog pomalas non kitu' nog insan da, ain kilonu'an kitu' nog dusaanan nilan, miimung mihurup na asta sog da' kopus non.

¹⁵ Bu kitoksi'an dosop nog Bolakat nog Mikpongong nog sog tagna' ma' nini og talu' non dun,

- ¹⁶ "Koni og koposadan ku dianilan sog gunanunan koyon, ma' long nog Pogbaya', sulton ku og botad u dia sog pusung nilan bu ungodon ku dosop dia sog pikilan nilan."[†]
- ¹⁷ Bu tubus nitu' tinalu' non dosop, "Og dusa nilan bu og sala' nilan poksolingawan ku na."[‡]
- ¹⁸ Dadi og ma'ana non, bila inompunan na nog Mikpongong og glam non, onda'idun na og pomalas puli' nog bagun mawa' og dusa dun.

Bianan dia ni Kristu mokopokpolani itadia sog Mikpongong

¹⁹ Dadi pigilugan, bila ma' nitu', ondi' ita na mogalangalang sumolod dia sog dugu kitu' nog motalu' landu' kosigda. Po' mokosolod ita na ditu' bianan sog dugu' ni Isus.

²⁰ Po' binuka' na ni Isus dianita og dalan sog bolot kitu'. Ion non ion og glawas non kitu' nog inimung nog bogu dalan ta mangoy sog kotubu' nog da' kopus non.

²¹ Bu bila ma' nini ngon noma og Bolian ta nog di' kolobian, og migokbit sog baloy nog Mikpongong,

²² sumboy moktantu ita mokpolani dia sog Mikpongong nog da' pogdua'dua' nog kopongan-dol ta dianon. Po' kosunan ta nog linonu' non na og pomikilan ta kitu' nog molaton bu dunut kiugasan dosop og glawas ta nog tubig kitu' nog ilakad kotinow.

²³ Pohogoton ta og dodomaan ta kitu' dia sog Mikpongong nog pogustalon ta. Po' tumud ita

[†] **10:16 10:16** Jerimaya 31:33 [‡] **10:17 10:17** Jerimaya 31:34b

nog og Mikpongong, tumanon non nododa' ain pinasad non kitu' dianita.

²⁴ Bu sumboy dosop pomikilon ta og du-maanan ta bagun ilan da motes lumolat bu moginang nog ain og gomba'is.

²⁵ Bu sumboy ondi' ta lota'an og kopoglumpuk ta nog mama' nog dumaanan ta kitu' nog linu-mota' ilan na moginang dun. Suga'id non, mogdinolo'isogoy ita, labi na ma' nog numun koni nog motongow ta na nog posungu' na matong og gondow nog kopokpuli' nog Pogbay'a'.

²⁶ Bila kobon non tumibaba' ita moginang nog dusa, saka kisunan ta na og motud pa'ali dia ni Isukristu, da'idun na lumual og pomalas dun dianita nog Mikpongong.

²⁷ Og doksu'an ta, da'idun lumual og pogbo-gadan ta matong dianita, da' lual nog molagol ita nog polihala' nog Mikpongong sog glam nog gotow nog mingantu dianon. Po' og polihala' non minit pa sog gliga' nog gapuy nog miglungkayab.

²⁸ Po' sog Botad kitu' nog pilatas dia ni Muses, bila ngon og gotow nog di' mogbilang dun nog saka kotoksi'an og kohinangan non koyon nog dua' kotow otawaka labi pa sog dua' kotow, da'idun glanggung dianon bu bunu'on nododa' ion.

²⁹ Labi na og gotow pogla'at dun bila pok-sudi'sudi'an non og Bata' nog Mikpongong, bu inulabulab non og dugu' ni Isus kitu' nog saka, ion non og pagon nog koposadan kitu' nog inimung tanan nog gugas nog dusaanan non, bu minsan tanan itu' tompola'on non pa og tulung nog Mikpongong nog pibian dia sog Bolakat non.

³⁰ Po' kisunan ta na bog sima og miktalu' nog, "Akon da og sumuli' dianilan bu tumumbas dianilan."§ Bu tinalu' non dosop nog, "Akon og Pogbaya', ukumon ku og pigotowan ku."*

³¹ Dadi, sa'an kondokondok tokodoy sog ain mosugat nog polihala' nog Mikpongong.

³² Pikil niu polo'ma, og kibianan niu kitu' nog mitubus amu tumabuk nog gustalan kitu' pa'ali sog dolag. Mikobian amu si'oy nog modakol nog sinsaan, tibua, da' da koguya' og kopongandol niu dun.

³³ Sumolingka tomcola'on amu bu pokposokitan amu dia sog kosompagan nog gotowanen. Bu sumolingka dosop sinugutan niu ain sinolapsolap kitu'.

³⁴ Bu inunungan niu og pigilugan ta sog tanud nog ain pingolobusu. Bu dangan linampas og golota'anan niu, pitiang niu na bu da' da poksop og da'da'an niu dun po' kisunan niu na nog ngon og daya niu nog labi pa ditu' koba'is nog moksampoyumul.

³⁵ Dadi, bila ma' nitu' og kibianbianan niu, na' niu na kiankianon og salig niu dia sog Mikpongong po' ombo'is tokodoy og tumbas non dun dianiu.

³⁶ Dadi sa'an itu', sumboy gogaan niu tokodoy minsan olo kobianbianan niu bagun amu da mokopoginang nog glegan nog Mikpongong, bu bagun niu dosop motabuk og bogoyon non kitu' nog pinasad non.

³⁷ Po' ngon talu' nog Mikpongon nog sinulat sog Kitab nog ma' nini,
"Di' da pulilung, og matong kitu', mangoy da ion dini bu ondi' nododa' ion mangga'.

³⁸ Og gotow nog midulus, motubu' bianan sog kopongandol non. Tibua, bila gomonsunoy mawa' ion dianakon, ondi' u nododa' kosu'atan dianon."[†]

³⁹ Tibua ita, ondi' ita ma' nilan nog mawa' ilan dianon nog boy'a'an mogla'at ilan dun. Suga'id non, mongandol ita bu motabang ita tanan dun.

11

Pa'ali sog kopongandol

¹ Ma' nini og ma'ana nog kopongandol. Og kopongandol koni, ion non ion mitintu na dianita og dodomaan ta kitu', bu ion non ion og mokpotantu dianita nog motud minsan si'oy da' ta pa kotongow.

² Bu bianan sog kopongandol nog munao-towanen kobon nitu', miimung kisu'atan og Mikpongon dianilan.

³ Bu bianan dosop sog kopongandol, mosabut ta, nog glam nog piongan sog pigloban nog glangit bu glupa'an, miongan bianan sog sagya talu' nog Mikpongon. Dadi, da'idun og miongan nog mitongow ta nog da' dia miktidu sog di' ta kitu' motongow.

⁴ Bu bianan sog kopongandol, si Abel, migbogoy ion nog pomalas dia sog Mikpongon nog omba'is pa dia sog pomalas nog binogoy nog

[†] **10:38 10:38** Habakuk 2:3-4

gulang bata' kitu' dianon nog si Kain. Dadi, sabap sog kopongandol non kitu', kisu'atan og Mikpongong dun bu tinolu'an non si Abel nog midulus. Minsan si'oy minatoy na si Abel, ma' da nog totubu' pa bianan sog pononggi'an dia sog kopongandol non kitu'.

5 Tubus nitu' si Inok, bianan sog kopongandol non, da' ion pokobian matoy, suga'id non, linalin ion nog Mikpongong ditu' non bu da' na ion kotongow nog gotowanen po' linalin na ion nog Mikpongong. Bu kobon nog dini pa ion sog glupa'an, kisu'atan og Mikpongong po' ma' nitu' sinulat dia sog Kitab pa'ali dianon.

6 Po' bila da'idun og kopongandol nog gotow, minsan sima ondi' nododa' kosu'atan og Mikpongong dianon. Po' simasima og moleg mokpolani sog Mikpongong, sumboy tumud nododa' ion nog ngon og Mikpongong. Bu tumud dosop ion nog Mikpongong da og tumumbas nog gomba'is dia sog ain mogapas kitu' mokpolani dianon.

7 Bu si Nowa si'oy, bianan sog kopongandol non, tinumud dosop ion nog pidonsama' nog Mikpongong nog posungu' matong sog dunya nog da' non pa si'oy kotongow. Dadi, minsan si'oy da' non pa kotongow, mikokunut ion sog dondagam nog Mikpongong dianon mangka ion pogimung nog gagyung po' bagun di' mogla'at tidiu dianon mangoy sog ginonglangan non, bu asta og gombata'an anan non. Dadi og doksu'an non, sabap sog kopongandol non, og duma gotowanen sog dunya koni mitampal nog da'idun og kopongandol nilan. Dadi, pinolihala' nog

Mikpongon. Bu si Nowa miimung nog midulus sog Mikpongon sabap sog kopongandol non.

⁸ Bu tubus nitu' si Abraham, bianne dosop sog kopongandol non, mikokunut ion sog dondagan nog Mikpongon dianon nog gonatan non og bonua non po' popongoyon ion sog bonua kitu' nog pinasad nog Mikpongon dianon nog di' non tanan kosunan bog ain dapit. Dadi, ginonatan non og dili bonua non mangka ion panow nog di' non tanan kosunan bog ain ion posungu'.

⁹ Tibua minsan ma' nitu', midopot da ion ditu' sog bonua kitu' nog pinasad dianon. Bu bianne sog kopongandol non dia sog Mikpongon, mikopogbonua ion tanan ditu'. Minsan si'oy og kopogonong non ditu' mama' ion da nog sagya mokpoponasan. Po' minsan tanan og kopogbaloy nilan ditu' sagya da og tulda. Bu og bata' non si'oy nog si Isak bu asta og gapu' non kitu' nog si Jakub, ma' nitu' dosop og kopogonong nilan sog bonua kitu'. Po' ilan si'oy, misunu' ilan dosop sog pinasad nog Mikpongon kitu' dia ni Abraham.

¹⁰ Po' si Abraham, sonuk non pa mogbagad nog koliwagan bonua kitu' nog ompagon og pingkudan dun nog Mikpongon. Po' og koliwagan bonua koyon inimung nog Mikpongon bu og kimungan dun ma' da nog glegan non.

¹¹ Bu bianne sog kopongandol non, si Abraham, minsan si'oy ion mogulang na tokodoy bu si Sara di' mogbata', migbata' ilan da. Po' sinumalig si Abraham dia sog Mikpongon nog tumanon non nododa' og pinasad kitu' dianon.

¹² Dadi, si Abraham domikian ma' nog minatoy na bosia sabap sog gulangan non. Tibua minsan

si'oy ma' nitu', miimung tanan ion nog pu'unan. Og pangkatanan non pinonggi' sog mama' nog dakol nog bitunanan sog glangit bu ma' nog dakol nog glinongowan nog pontad sog goksid dagat.

¹³ Dadi si lo' Abraham, ompagon og kopongandol nilan. Bu asta sog midopot mikpomato' ilan, da' nilan pa kotabuk og pinasad nog Mikpongong kitu' dianilan. Tibua, minsan si'oy mitongow nilan sog molayu' pa, linoliag ilan na. Bu tinalu' nilan nog ilan koyon sagya ilan da mikpoponasan dini sog glupa'an koni po' kona' nilan ini og bonua.

¹⁴ Bu ain mokopoktal' kitu' nog ma' nitu', og ma'ana non, sanan nilan pa monontong nog tantu bonua nilan.

¹⁵ Po' somo' og pigolong nilan nog bonua, og bonua kitu' nog ginonatan nilan, mokopokpuli' ilan da ditu'.

¹⁶ Tibua, og pinontong nilan nog bonua, og bonua kitu' nog omba'is pa tokodoy sog bonua kitu' nog ginonatan nilan. Po' og pokponontongan nilan kitu' nog bonua, ion non ion og bonua kitu' ditu' sog glangit. Dadi, sa'an og Mikpongong ondi' mosipog bila sumabi ilan dianon nog ion og Diwata nilan. Po' sinimpan non na dianilan og koliwagan bonua kitu' nog pokponontongan nilan.

¹⁷⁻¹⁸ Dadi, bianan dosop sog kopongandol non, si Abraham, minsan si'oy pidonsama' nog Mikpongong tumalu' dianon nog si Isak mimung nog pu'unan nog pangkatanan non,* sinulayan

* **11:17-18 11:17-18** Genesis 21:12

ion nog Mikpongon. Bu og suloy dianon, imungon non nog pomalas og bata' non kitu' nog si Isak dia sog Mikpongon. Dadi, bianan sog kopongandol non dia sog Mikpongon, binilang non og tinalu' kitu' dianon nog imungon non nog pomalas og bata' non kitu' nog kololaman non.

19 Tibua og pikilan ni Abraham, minsan si'oy matoy, og Mikpongon da moto mokpotubu' dun puli'. Dadi, si Isak domikian mama' nog minatoy na bu domikian dosop nog ion pitubu' puli' tidu sog patoy.

20 Bu si Isak, bianan sog kopongandol non, pipia non og gombata' non nog si Jakub ilan ni Isau bagun da ombo'is og posungu'an nilan.

21 Bu si Jakub si'oy, bianan sog kopongandol non, dangan dali' na ion patoy, pipia non dosop og gombata' ni Jusep nog dua' kotow. Minugayut ion sog tagad non kobon non tumamuy sog Mikpongon.

22 Bu si Jusep si'oy, bianan sog kopongandol non, dangan dali' na ion patoy, tinalu' non nog ngon gondow non nog mawa' og pangkatanan ni Jakub ditu' sog Ihiptu. Bu pimilin non dosop dianilan bog olo og dunon nilan dun pa'ali sog tulan non.

23 Bu bianan sog kopongandol nog mokogulang ni Muses, dangan binata' nilan si Muses, mitongow nilan nog da' pokobatuk dianon og duma gombata'anan dion. Dadi, pigbuni nilan ion sog solod nog tolu bulan po' da' ilan kondokoy nog dondagan nog datu' kitu' dion sog bonua nilan

koyon.[†]

24 Bu si Muses, bianañ dosop sog kopongandol non, dangan sinumolag tibua, mipok na ion imungon nog bata' nog bata' nog datu' koyon nog ba'i.

25 Po' inatas non pa munung dia sog sinsaan nog salu bansa non nog pigotowan nog Mikpongong gaba' nog gloliag nog kohinangan kitu' nog mokodusa nog podali' da.

26 Po' sog pikilan non, dadi non pa og pogwanwanon sabap sog kopokokunut non dia sog Kristu gaba' nog glam nog daya ditu' sog bonua nog Ihiptu. Po' og pigopasan non og tumbas kitu' dianon nog dodomaan non sog binaya' nog gondow.

27 Bu bianañ sog kopongandol non, minawa' ion ditu' sog bonua nog Ihiptu nog da' ion kondok sog glolingit nog datu' kitu'. Bu pitigbung non dia sog pikilan non og dodomaan non kitu' po' mama' nog mitongow non na og di' kitu' motongow nog ion non og Mikpongong.

28 Bu bianañ dosop sog kopongandol non, tinolipunan nilan moginang og kologya'an nilan kitu' nog iningolanan og Liniusan. Bu dinondag non ilan nog pomisikan nilan og goksid nog bongawan nilan nog dugu' nog bilibili bagun da og moloikat kitu' nog pogaid nog patoy, ondi' non bunu'on og gulang bata' nog glaki nog gombata' nog gotow Hudyu.

[†] **11:23 11:23** Og dondagon nog datu' kitu', sumboy bunu'on og glam nog bata' nog Hudyuanañ nog glaki nog bogu pa bota'oy.

29 Bu og bansa Hudyu, mikobian ilan da sog dagat kitu' nog iningolanan og Pula Dagat bianan sog kopongandol nilan sog Mikpongong. Po' og kobian nilan ditu' ma' da nog mipanow ilan sog glupa'. Saka dangan mikpomian ditu' og gotowanen kitu' nog bansa Ihiptu, og dagat koyon minoksud ma' nog dan. Dadi, mitipot ilan pomoglomos.

30 Bu og bansa Hudyu, bianan sog kopongan-dol nilan, mibalad og galad nog Jeriku dangan midopot pitu ondow nilan poglibuton.

31 Bu si Rahab, og tungkagon sog Jeriku, bianan sog kopongandol non, tinolima' non og polonologundi' nog bansa Hudyu. Dadi sabap ditu', da' ion sunu'oy munu' sog salu bansaanan non kitu'. Po' og dumaanan non kitu', da' ilan pokokunut dia sog Mikpongong.

32 Dadi, sumboy dion ta na potomanoy guksugan ta dun po' mobon ita dun. Po' modakol pa bosia lumual og molabit ta nog ma' ni Gideon, si Barak, si Samsun, si Jepta, si Dabid, si Samuel, bu asta og polomolatasanan kitu' kobon nitu' nog talu' nog Mikpongong.

33 Bu ngon pa duma nilan nog bianan dosop sog kopongandol nilan sog Mikpongong, mikaum nilan og duma pigdotu'ananan. Bu og kopogok-bit nilan sog dumaanan nilan migbatukbatuk. Dadi, sa'an itu' mitabuk nilan og pinasad kitu' nog Mikpongong. Bu ngon dosop og duma gotowanen nog bianan sog kopongandol nilan, midokom og baba' nog glimonganan dun.

34 Bu ngon dosop og da' kotutung nog ginit nog gliga' nog gapuy. Bu ngon dosop og da' kobunu'

nog kalis. Bu ngon moluya, tibua bianan sog kopongandol nilan, dinumasig ilan sog pogbunu'an boy'a'an dinag nilan og sundaluanan nog miktidu sog len bonua.

³⁵ Bu ngon dosop og kolibunanan mikponglangos po' minatoy og pigoloan nilan. Tibua, bianan sog kopongandol nilan sog Mikpongong, mikpuli' motubu' og pigoloan nilan kitu'.

Bu modakol dosop og mikpomatoy sabap sog kopokposinsa dianilan bagun molota' ilan bosia mongandol. Tibua, minsan si'oy mogla'at ilan dun, dadi nilan pa og kotubu' kitu' nog omba'is tokodoy nog da' kopus non.

³⁶ Bu og dumaanan piksudi'an ilan bu pigdanog. Bu og dumaanan sop dion pimusasan mangka kolobusuoy.

³⁷ Bu dumaanan pimatu. Og dumaanan sop dion pimutuk glawas nilan nog glugadi'. Bu dumaanan dosop pimunu' nog kalis. Bu dumaanan dion, sabap sog kopongandol nilan, mikponapot ilan notanan nog panit nog bilibili bu kambing sabap sog komiskin nilan po' pisinsa ilan bu sinolapsolap ilan

³⁸ bu mangka ilan pa pomugowoy sog bonua nilan. Dadi, ditu' ilan migliu'liu' sog bonua kitu' nog mologon pogonongan, bu sog kobukidan. Migonong ilan dia sog sangubanan, bu sog glunganan nog glupa'. Dadi, sa'an di' ilan kobotukan nog dumaa gotowanen sog dunya koni.

³⁹ Po' og glam nilan koyon, sabap sog kopongandol nilan, dinongya'an ilan nog Mikpongong dun. Tibua minsan si'oy ma' nitu', da'idun pa

dianilan og mikotabuk nog pinasad nog Mikpongong kitu'.

⁴⁰ Po' sa'an ma' nitu', og tuguu nog Mikpongong, ilan bu ita, moksamasama ita mohurup dianon po' ma' nitu' og kolegan non dianita.

12

Og kopokpaksut nog Mikpongondia sog piglo-gombata'an an non

¹ Dadi, piglibutan ita noma nog modakol tumaksi' dun dianita, sumboy ilingan ta og kopongandol nilan kitu', bu bolongan ta na ain kohinangan kitu' nog mokobolabag sog biana ta, bu lota'an ta og moginang nog dusa po' koyon og mokobagla dianita. Bu pogopasan ta dumopot og pogdopoton ta kitu' nog binogoy dianita.

² Bu sumboy di' ita tumontong sog duma, suga'id non, pologdongon ta og kotontong ta dia ni Isus po' ion og pagon nog kopongandol ta tidu sog tolipun asta sog doksu'an. Po' sa'an itu' ginogaan non og kopokposinsa kitu' dianon. Bu sa'an itu' pitiang non na og kopokposipog kitu' dianon ditu' sog kudus. Po' kosunan non na og posungu'an non, og da'da'an. Po' mitubus ma'nion koyon, miningkud ion sog gingkudan datu' sog dapit glintu nog Mikpongong.

³ Dadi, pomikil niu og kopoglogaga non og glam nog pokangit kitu' dianon nog gotowanano nog bolodusaon bagun amu da ondi' mogbungas mongandol dianon.

⁴ Minsan si'oy moglogaga amu mantu dia sog dusa, da' amu pa sibon antu nog boy'a'an matoy amu na dun.

⁵ Suga'id non, pikil niu og talu' kitu' nog Mikpongong nog kopondolo'isogan amu dun. Po'tinolu'an non na amu, og gombata'anan non amu, nog ma' nini og sinulat dia sog Kitab, "Bata' u, na' mu bibason og pokpaksut nog Pogbaya' dianika. Bu bila pomagon non ika, sumboy di' mogla'at og pikilan mu dun.

⁶ Po' ain kololaman non posokitan non po' ma' nitu' nododa' og kopokpaksut non dia sog gombata'anan non."*

⁷ Dadi, sa'an itu' gogaoy niu og sinsaan niu koyon bu itung niu itu' domikian da ma' nog pantun non pa dianiu. Po' og sinsaan niu koyon og tanda' nog amu doda' og gombata' nog Mikpongong. Po' da'idun bata' nog di' pontunon nog gama' non.

⁸ Bila ondi' amu pontunon nog Mikpongong, og ma'ana non, kona' non buan amu og tantu bata', suga'id non, mama' amu nog gombata'anan kitu' nog di' tanan sunan bog sima gama' non.

⁹ Minsan pokpoksuton ita nog gama' ta dini sog kilawan, pogodaban ta da ion. Labi pa ditu' og kosangkan ta sog Gama' ta dia sog kinodiwata po' bagun ita da kobogayan nog kotubu' nog da' kopus non.

¹⁰ Po' og gama' ta dini sog kinilawan, og kopokpantun non dianita solianlian da sog ain koboganan og pikilan non dun. Tibua og

* **12:6 12:6** Proverbs 3:11-12

Mikpongong, og kopokpantun non dianita, ain og kobo'isan ita dun, bagun ita da mosunu' dia sog kodulus non.

¹¹ Og kopokpaksut koni mosakit nododa'. Tibua, og doksu'an non mimung nog modulus ita dun bu motikna' og pikilan ta dun.

¹² Dadi, sa'an sumboy popogonon niu og kopongandol niu bu na' niu poguya'on og salig niu dia sog Mikpongong.

¹³ Bu ponamal amu mokokunut sog pomali nog motud po' bagun da ain mokiankian kitu' og kopongandol non, mimung nog ompagon ion dun.

Og poktanud sumboy di' momungyas

¹⁴ Bu sumboy glam niu mogapas amu moglogomigus sog glam nog gotow. Bu pogapas amu lumangka nog kodulusan po' da'idun mokoton-gow dia sog Pogbaya' bog di' da ion modulus.

¹⁵ Bu pokpotubud amu bagun da da'idun dianiu og mokiankian og tud non nog boy'a'an ondi' mokalap nog tulung nog Mikpongong, bu bagun dosop da'idun mimung mama' nog sigbot kitu' nog ompet. Po' ain gotow nog ompononggi' sog mama' nitu' kitu', moit non og dumaanan non dia sog susian boy'a'an mogla'at dun.

¹⁶ Bu pokpotubud amu bagun dosop da'idun og momabal dianiu otawaka da' balan non nog Mikpongong mama' nog pikilan ni Isau kobon nitu'. Po' si Isau, di' bololaga' dianon og kiulangbota'oy non po' pigbolos non tanan nog ponganon dia sog kongudan non og pusaka' nog kiulangbota'oy non nog saka insan non da kanoy.

17 Dadi, kosunan niu na nog, tidu ditu', dangan inangoy non bosia pongonioy og popia kitu' nog bogoyon sog gulangbata', onda' ion tolima'oy. Minsan agu' kopoglulad non mogawi' dun, onda'idun na og pondayan non sog miinang non kitu'.

18 Dadi pigilugan, og kopoktamuy ta sog Mikpongong, ondi' mama' nog kibianbianan nog munaotowan'an kitu' kobon nitu' nog bansa Hudyu. Po' dangan minangoy ilan ditu' sog bulud kitu' nog ngalan non Sinai, mitongow nilan og gliga' nog gapuy. Tubus nitu', migdolum og bonua bu mangka poglogoyup.

19 Tubus nitu', mikodongog ilan nog tombuli' bu og sowalan nog Mikpongong. Bu dangan midongog nilan og sowalan non kitu', binubut nilan nog di' na puli'an tumalu' dianilan og talu' kitu'.

20 Po' di' nilan mogaga og pogondi' kitu' nog landu' nog kodilis. Po' ma' nini og kotalu' non dun, "Minsan og potubu'on, bila mangoy sog bulud koni, sumboy botuon nododa' asta matoy."[†]

21 Bu og pigbontayan nilan koyon kondokondok tokodoy. Po' minsan si Muses linukuban bu miktantu ion kondokan.

22 Tibua ita, di' ma' nitu' og kibianbianan ta sog kopoktamuy ta dia sog Mikpongong. Suga'id non, domikian da nog ma' nog ditu' ita mikodopot sog bulud kitu' nog ngalan non Sion. Ion non ion og Jerusalem sog glangit, og pogonongan nog

[†] **12:20 12:20** Exodus 19:12-13

Mikpongon. Bu mikampu' ita dia sog linoksa'an nog moloikatanan nog moglumpuk mogda'da'.

²³ Bu mikampu' ita dosop dia sog glumpuk nog gombata'anan nog Mikpongon nog ngalananan nilan sinulat na ditu' non sog glangit. Bu mikopokpolani ita na sog Mikpongon nog ion mongukum sog glam nog gotowanen. Bu mikampu' ita dosop sog gotowanen kitu' nog midulus nog mihurup na ditu' sog Mikpongon.

²⁴ Bu sinumolabuk ita dosop dia ni Isus nog ion og mongingolot dianita sog bogu pasad nog Mikpongon dianita. Po' og dugu' ni Isus nog miglayas, og gugas nog dusa ta. Po' og dugu' non kitu' di' mama' nog dugu' ni Abel nog moleg sumuli'.

²⁵ Dadi, bila ma' nitu' og kopoktamuy ta dia sog Mikpongon, sumboy mokpotubud ita bagun ita ondi' mokopomungyas sog talu' nog Mikpongon. Po' bila pinolihala' ilan kobal nog da' ilan pokinongog nog talu' ni Muses dini sog glupa'an, labi ita na polihola'oy bila tolikudan ta og talu' nog dia miktidi sog Mikpongon.

²⁶ Bu kobon nitu', dangan miktalu' ion, misogyug tanan og glupa'an dun. Tibua tidu ditu', pidonsama' non na tumalu' nog, "Sogyugon ku mokpuli' og glupa'an bu sunu'on ku sumogyug asta glangit."[‡]

²⁷ Og pigolong non kitu' nog sogyugon non mokpuli', og ma'ana non, ain piongan non kitu' nog mosogyug, owa'on non. Ain og ondi' kitu' mosogyug, mosama'.

[‡] **12:26 12:26 Hagai 2:6**

²⁸ Dadi ita, misakup ita na sog pigdotu'an non kitu' nog ondi' mosogyug. Sa'an itu' sumboy posolomatan ta og Mikpongong. Bu tomuyon ta og Mikpongong dunut pogadab ta bu gondok ta dianon po' ma' nion og kosu'atan ion dun.

²⁹ Po' og polihala' nog Diwata ta, ion non og gapuy kitu' nog da'idun og di' mogla'at dun.

13

Og polomotadon nog kosu'atan og Mikpongong dun

¹ Dadi ita og poktanudanan, sumboy monon-ayun og kopokilolamoy ta.

² Bu na' niu poksolingawan tumolima' dia sog baloy niu og gotowanen kitu' nog sagya si'oy doksa'doksa'. Po' ongon tanan og miktolima' nog moloikatanan kitu' dia sog baloy nilan nog minsan da' nilan si'oy kilolaoy.

³ Bu, unungoy niu dosop og dumaanan ta nog poktanud, ain og pingolobusu. Bu unungoy niu dosop ain og pisinsa kitu', bianne sog kopomikil niu dia sog glogon nilan.

⁴ Og duoyan niu sumboy dosop bololaga' sog glam niu. Bu da'idun og momabal nog kona' non og dili duoy. Po' og Mikpongong, ukumon non nododa' ain momabal koyon.

⁵ Bu pogolig amu mogabak nog sin. Suga'id non, sumboy kuli'an amu na nog ain dia niu na koyon. Po' ma' nini og talu' nog Mikpongong, "Di' u nododa' tokodoy amu gonatan. Ondi' u nododa' amu bolongan."*

* 13:5 13:5 Deuteronomy 31:6

6 Dadi, sog da' dua'dua' non, mokopoktal' ita na nog ma' nini, "Og Pogbaya' og polonabang u. Da'idun og kondokan ku. Dadi, olo poma og minang nog duma gotowan'an dianakon?"[†]

7 Bu pomikil niu dosop og mikuna kitu' nog kounutananan niu sog tanud. Po' ilan og mikpolatas nog talu' nog Mikpongong dianiu. Dadi, pomikil niu dosop og polomotadon nilan kitu' asta sog minatoy ilan. Bu poglogilingoy niu og kopongandol nilan kitu' dia ni Isus.

8 Po' si Isukristu, ion non da kobon non, tidu pa sog kobon nitu', mangoy sog numun koni, asta pa sog da' kopus non.

9 Dadi, na' amu tokodoy moit nog minsan olo ginis nog pomali koyon nog di' dumalan sog motud. Po' og pagon nog kopongandol ta og tulung nog Mikpongong, kona' sog kopokokunut ta nog gli'inan kitu' pa'ali sog pongonganon. Po' minsan ain og mikokunut kitu' dun, da' ilan da kopianoy dun.

10 Ita, ain og tinumabuk na dia ni Isus, ngon na og pimalas dianita. Og pomalas kitu', da'idun og dukakit nog ain migokbit kitu' nog kopoktamuy dia sog Poktomuyan nog bansa Hudyu.

11 Po' og kounutan nog boliananan kitu', bila sumolod ion ditu' sog dugu kitu' nog motalu' landu' kosigda, mogoit ion nog dugu' nog potubu'on po' imungon nog pomalas sog dusa nog glam nog gotow Hudyu. Tibua, og bangkoy nog potubu'on kitu', ditu' nilan tutungoy sog molayu'layu' nog gimbolayan nilan koyon.

[†] **13:6 13:6** Salmu 118:6

¹² Dadi, sa'an domikian dosop ma' ni Isus nog ditu' ion binunu' sog molayu'layu' sog koliwagan bonua po' bagun da og dusaanan nog gotowanen kitu' kugasan bianan sog dili dugu' non kitu' nog miglayas.

¹³ Dadi, mangoy ita na ditu' non sog glowasan kitu' bu unungan ta ion dia sog sipogan non kitu'.

¹⁴ Po' mama' ita da nog sagya minapit mokponasan dini sog glupa'an. Po' og pokponontongon ta, og koliwagan bonua kitu' nog posungu' matong.

¹⁵ Dadi, bianan dia ni Isus, mononayun na og kopoksanglit ta dia sog Mikpongong. Po' kitu' og bogoy nog inuakil nog ain mokpoktal'u' nog si Isus doda' og Pogbaya'.

¹⁶ Bu na' niu tokodoy poksolingawan moginang og gomba'is bu og kopoktinobangoy niu. Po' ma' nion og kopomalas nog kosu'atan og Mikpongong dun.

¹⁷ Dadi, numun kitu' pokokunut amu na dia sog kounutananan niu sog tanud bu sangkan amu dia sog baya' nilan. Po' ilan og miktinud nog kopoktanud niu. Dadi, bila mogagalag og kopoktanud niu, ilan og kosakan dun nog Mikpongong. Dadi, sa'an pokokunut amu dianilan bagun ilan da di' kobogatan nog polosuku'an nilan koyon, suga'id non, mimung tanan nog loliagon nilan moginang dun. Po' bila ma' nitu', amu si'oy, kobo'isan amu dosop dun.

¹⁸ Kisunan nami nog molonu' da og pikilan nami. Bu mogapas ami kobon non moginang nog ain molongas. Dadi, sa'an itu' pogyokinoy niu pa ami kobon non.

19 Bu og suginis koni nog pongonion ku dianiu nog pogyokinoy niu akon nog bagun u da mosompun pokopokpuli' dion niu.

20 Og Mikpongong og poktiduan nog gomigus po' ion mikpotubu' puli' dia sog Kounutan ta nog si Isus tidu sog patoy nog ion og motas nog Polongipat nog bilibili. Sa'an ma' nitu' ion, po' sabap sog kopatoy non kitu'. Bu og kopatoy non kitu' miimung nog pagon nog koposadan kitu' nog da' kopus non.

21 Bu pongonion ku dia sog Mikpongong nog bogayan non amu nog glam nog gomba'is bagun niu da minang ain og glegan non, bu bianne dia ni Isukristu inangon nog Mikpongong dianita ain kosu'atan ion dun. Dadi sa'an itu', dia ni Kristu og sanglit asta sog da' kopus non. Amen.

22 Bu pigilugan, pongonion ku dosop dianiu, nog pokinongogoy niu pa mahatul og pomali u koni nog sinulat u dianiu po' di' da ini ilakad kopayat.

23 Bu posunon ku dianiu nog si Timuti, og gilug ta sog tanud, mikoluas na tidu sog kolobusuan. Bu bila mosompun da ion pokangoy dini, mogenut da ion dianakon mangoy dion niu.

24 Monogina ami dia sog glam nog kounutananan niu dion sog tanud bu og duma pigotowan nog Mikpongong dion. Bu og pigilugan ta sog tanud nog miktidi sog Italia, minogina ilan dosop dianiu dion.

25 Dadi, og tulung nog Mikpongong mongon dia sog glam niu dion.

Subanon, Western

**Subanon, Western: Kitab Bogu Pasad talu' nog
Mikpongong New Testament**

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Subanon, Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files
dated 3 Jul 2025

04701be4-22cc-51ef-baf5-706018256e87